

บทเรียนสำเร็จรูป

มนุษย์กับสังคม

เล่มที่ 4 ลักษณะสังคมไทย

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
รหัสวิชา ส31101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

นางสุนทรา เชยกกลิ่นเทศ
ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนทรายมูลวิทยา
อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

บทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้กับนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีเป้าหมายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในบทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้มีกิจกรรมปฏิบัติเป็นขั้นตอน มีวิธีวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนทรายมูลวิทยา นักเรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองและมีกระบวนการเรียนรู้ให้เข้าใจง่ายได้รับประสบการณ์และมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

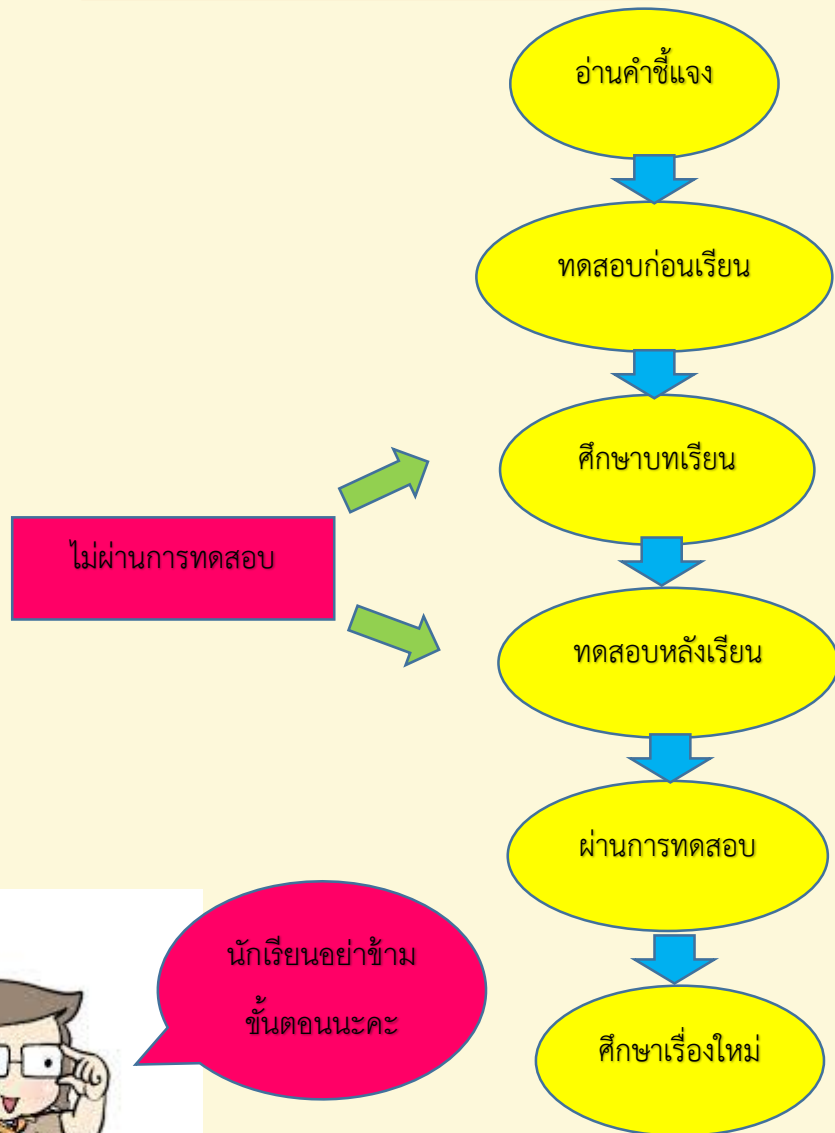
ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทเรียนสำเร็จรูปเล่มที่ 4 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับ “ลักษณะสังคมไทย” จะมีประโยชน์เสมือนคู่มือของการศึกษา สามารถพัฒนาบุคคล พัฒนาสังคม พัฒนาชุมชน ให้บรรลุสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ต่อไป

สุนทรา เขยกลิ่นเทศ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๗
แผนภูมิแสดงลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้	1
คำแนะนำการใช้บทเรียนสำเร็จรูป สำหรับครู	2
คำแนะนำการใช้บทเรียนสำเร็จรูป สำหรับนักเรียน	3
มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	4
จุดประสงค์การเรียนรู้	4
แบบทดสอบก่อนเรียน	5
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	7
กรอบที่ 1 เรื่อง ลักษณะสังคมไทย	8
กรอบที่ 2 เรื่อง ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดลักษณะของสังคมไทย	9
กรอบที่ 3 เรื่อง โครงสร้างทางสังคมไทย	10
กรอบที่ 4 เรื่อง สถาบันที่สำคัญ 1. สถาบันครอบครัว	12
กรอบที่ 5 เรื่อง สถาบันที่สำคัญ 2. สถาบันศาสนา	13
กรอบที่ 6 เรื่อง สถาบันที่สำคัญ 3. สถาบันการศึกษา	14
กรอบที่ 7 เรื่อง สถาบันที่สำคัญ 4. สถาบันเศรษฐกิจ	15
กรอบที่ 8 เรื่อง สถาบันที่สำคัญ 5. สถาบันพระมหากษัตริย์	16
แบบทดสอบหลังเรียน	18
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	20
เอกสารอ้างอิง	21

แผนภูมิแสดงขั้นตอนของการเรียนรู้

นักเรียนอย่าข้าม
ขั้นตอนนะคะ

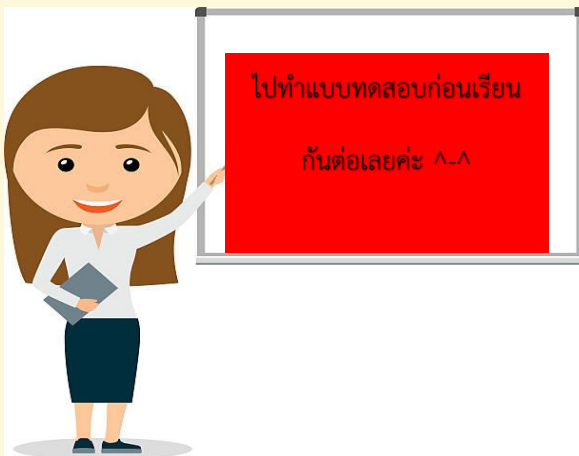
คำแนะนำการใช้บทเรียนสำเร็จรูปสำหรับครู

1. บทเรียนสำเร็จรูปนี้ใช้ในการเสริมบทเรียน หรือเพื่อสอนซ่อมเสริมตามสภาพของนักเรียน
2. ให้นักเรียนศึกษาบทเรียนนี้ด้วยตนเอง โดยกำหนดเวลาให้เหมาะสมตามความสามารถของนักเรียน
3. แนะนำวิธีการใช้บทเรียนให้นักเรียนเข้าใจก่อนนำไปใช้
4. คอยให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเมื่อมีปัญหา

คำแนะนำการใช้บทเรียนสำเร็จรูปสำหรับนักเรียน

1. บทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้ เป็นเล่มที่ 4 เรื่อง ลักษณะสังคมไทย มีความยาวทั้งหมด 8 กรอบ ประกอบด้วยเนื้อหาและแบบฝึกหัด
2. นักเรียนศึกษาสาระสำคัญและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เข้าใจ
3. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนด้วยตนเอง จำนวน 10 ข้อ แล้วตรวจคำตอบจากเฉลย
4. นักเรียนทำกิจกรรมในแต่ละกรอบให้ครบครุกข้อ ถ้าตอบไม่ได้อย่าดูแบบเฉลย ให้ศึกษาเนื้อหาใหม่อีกครั้ง
5. นักเรียนตรวจคำตอบจากแบบเฉลย ถ้าตอบไม่ตรงกับเฉลยให้ทบทวนเนื้อหาเดิมอีกครั้ง ถ้าไม่เข้าใจให้ถามครู
6. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน นักเรียนตรวจคำตอบจากเฉลยเพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าของการเรียน

บทเรียนสำเร็จรูป เล่มที่ 4 เรื่อง ลักษณะสังคมไทย

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ส 2.1 ม.4-6/2 วิเคราะห์ความสำคัญของโครงสร้างทางสังคม การขัดเกลาทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ความเข้าใจ และอธิบายความหมายของลักษณะสังคมไทยได้
2. มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถบอกปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดลักษณะของสังคมไทยได้
3. มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถบอกโครงสร้างสังคมไทยได้
4. มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถบอกสถาบันที่สำคัญของสังคมไทยได้

แบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง ลักษณะสังคมไทย

1. สังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมแบบใด
 - ก. เจ้าขุนมูลนาย
 - ข. กระจายอำนาจ
 - ค. ไม่มีการแบ่งชนชั้น
 - ง. พหุวัฒนธรรม
2. ข้อใด ไม่ใช่ ลักษณะสังคมไทย
 - ก. เป็นสังคมเกษตรกรรม
 - ข. เป็นสังคมเจ้าขุนมูลนาย
 - ค. เป็นสังคมเมือง
 - ง. เป็นสังคมพุทธศาสนา
3. ข้อใด ไม่ใช่ ลักษณะของสังคมไทยในปัจจุบัน
 - ก. สังคมเกษตรกรรม
 - ข. สังคมพหุวัฒนธรรม
 - ค. สังคมเจ้าขุนมูลนาย
 - ง. สังคมที่รวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง
4. ข้อใด ไม่ใช่ เหตุผลที่บอกว่า “สังคมไทยเป็นสังคมชนบท”
 - ก. ผู้ใช้แรงงานมีภูมิลำเนาจากชนบท
 - ข. ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพด้านเกษตรกรรม
 - ค. คนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมืองมีเป็นส่วนน้อย
 - ง. แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ใช้ในภาคเกษตรกรรม
5. ข้อใดเป็นตัวบ่งชี้ความเป็นสังคมไทยได้มากที่สุด
 - ก. ค่านิยม
 - ข. สัญชาติ
 - ค. ศาสนา
 - ง. เทิดทูนสถาบันกษัตริย์
6. สถาบันในข้อใดเป็นพื้นฐานเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยที่สำคัญที่สุด
 - ก. การเมืองการปกครอง
 - ข. ครอบครัว
 - ค. ศาสนา
 - ง. การศึกษา

7. ค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย คือค่านิยมใด
- ก. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 - ข. ความนิยมไทย
 - ค. ความมัธยัสถ์
 - ง. ความเชื่อในเรื่องชะตากรรม
8. ในสภาพปัจจุบันของสังคมไทย ค่านิยมข้อใดที่ควรเร่งปลูกฝังให้กับเยาวชนมากที่สุด
- ก. กตัญญูรู้คุณ
 - ข. รักสถาบัน
 - ค. รักพสกป่อง
 - ง. รับผิดชอบ
9. ในสังคมเมืองของไทยในปัจจุบัน ครอบครัวส่วนใหญ่เป็นแบบใด
- ก. ครอบครัวเดี่ยว
 - ข. ครอบครัวร่วม
 - ค. ครอบครัวขยาย
 - ง. ครอบครัวบุพการีเดี่ยว
10. ข้อใดเป็นเกณฑ์ที่กำหนดโครงสร้างการแบ่งชนชั้นในสังคมไทย
- ก. ประเพณี
 - ข. เชื้อชาติ
 - ค. อาชีพ
 - ง. ศาสนา

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง ลักษณะสังคมไทย

1. ก
2. ค
3. ข
4. ก
5. ก
6. ค
7. ง
8. ง
9. ก
10. ค

กรอบที่ 1

เรื่อง ลักษณะสังคมไทย

สังคมไทย

ศาสตราจารย์พระยาอนุมานราชธน ได้อธิบายความหมายของสังคมไทยไว้ว่า สังคมไทย หมายถึง ชนทุกกลุ่มที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน โดยมีวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต สังคมไทยมิได้เน้นเฉพาะชนเชื้อชาติไทยเท่านั้น แต่รวมถึงชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ซึ่งอาจมีเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมบางอย่างแตกต่างกัน แต่ทุกกลุ่มยึดถือวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตร่วมกัน

ลักษณะทั่วไปของสังคมไทย

1. สังคมไทยเคารพและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
2. สังคมไทยเป็นสังคมที่คนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา
3. สังคมไทยมีขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นวิถีชีวิตร่วมกันของคนในสังคม
4. เป็นสังคมที่มีค่านิยมทางสังคมร่วมกัน
5. สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม
6. สังคมไทยมีโครงสร้างแบบหลวม ๆ คือคนในสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ตามกฎกติกา บรรทัดฐานของสังคม
7. สังคมไทยมีการแบ่งชนชั้น โดยยึดถือในด้านทรัพย์สิน สถานภาพ เกียรติยศ อำนาจ ความเป็น

คำถามกรอบที่ 1

สังคมไทย หมายถึง

สังคมไทย หมายถึง ชนทุกกลุ่มที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน โดยมีวัฒนธรรมไทย

กรอบที่ 2

เรื่อง ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดลักษณะของสังคมไทย

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดลักษณะของสังคมไทย

1. **สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ** ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรและพืชพรรณธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาตินี้ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรมมาตั้งแต่อดีต มีขนบธรรมเนียม ประเพณีหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเช่นลักษณะการสร้างบ้านเรือน ประเพณีแห่นางแมว เป็นต้น
2. **สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม** ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์ ศิลปะ ภาษาและวรรณคดี ความเชื่อ ตลอดจนค่านิยมทางสังคม อิทธิพลของพระพุทธศาสนาในปัจจุบันยังรับเทคโนโลยีสมัยใหม่จากสังคมตะวันตกทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของสังคมไทยไปจากอดีต
3. **สิ่งแวดล้อมทางสังคม** หมายถึง แบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคม เช่น ความเป็นไมตรีช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน การให้ความเคารพต่อผู้ใหญ่ การมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวอย่างใกล้ชิดสนิทสนม เป็นต้น สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ยกตัวอย่างมานี้ บางอย่างก็เปลี่ยนไปจากอดีตเนื่องจากโครงสร้างประชากรของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป และเนื่องจากการที่ได้ติดต่อสัมพันธ์กับสังคมอื่น ๆ โดยเฉพาะอิทธิพลจากสังคมตะวันตก ทำให้สิ่งแวดล้อมทางสังคมได้ขยายกว้างออกไปกว่าเดิม และมีผลต่อรูปแบบความสัมพันธ์ในการดำเนินชีวิตของสังคมไทยปัจจุบัน

คำถามกรอบที่ 2

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดลักษณะของสังคมไทย มีอะไรบ้าง

ตอบคำถามกรอบที่ 2

10

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดลักษณะของสังคมไทย ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมทางสังคม

กรอบที่ 3

โครงสร้างของสังคมไทย

โครงสร้างของสังคมไทย

โครงสร้างของสังคมไทย หมายถึง ส่วนต่าง ๆ ที่ประกอบกันเป็นระบบความสัมพันธ์ของสังคมไทย ที่สำคัญได้แก่ *กลุ่มสังคมต่าง ๆ* ที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสถาบันสังคมไทย

1. กลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ร่วมกันในสังคมไทย

- ครอบครัวไทย มีลักษณะเป็นครอบครัวขยายประกอบด้วยสมาชิกซึ่งเป็นประชากรไทย จำนวนครัวเรือนในสังคมไทยมีทั้งสิ้นประมาณ 11.3 ล้านครัวเรือน มีจำนวนสมาชิกโดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 4.99 คน และมีแนวโน้มว่า จำนวนสมาชิกเฉลี่ยในแต่ละครัวเรือนจะลดลง ทั้งนี้เนื่องจากนโยบายควบคุมขนาดประชากรของรัฐบาล โดยการวางแผนครอบครัว

- ชุมชน หมายถึง กลุ่มครอบครัวซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน มีวัฒนธรรมและกิจกรรมบางประการร่วมกันเพื่อสนองความต้องการของสมาชิก และเพื่อแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวันร่วมกัน ชุมชนในสังคมไทยมี 2 ประเภท คือ ชุมชนชนบทและชุมชนเมืองซึ่งมีลักษณะเปรียบเทียบได้ดังนี้

ชุมชนชนบท	ชุมชนเมือง
1. ประชากรมีจำนวนมากแต่อยู่กระจัดกระจาย เป็นชุมชนเล็ก ๆ	1. ประชากรมีเป็นจำนวนมากและอยู่กันอย่างหนาแน่น
2. สถาบันการศึกษามีไม่มากนัก	2. มักเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาที่สำคัญ
3. รายได้ยังน้อย มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	3. เศรษฐกิจดี มีรายได้รายจ่ายสูง เป็นศูนย์รวมทางเศรษฐกิจและมีอาชีพหลากหลาย
4. เป็นการปกครองส่วนภูมิภาค มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย	4. เป็นศูนย์กลางการเมืองการปกครองของประเทศ
5. สถาบันศาสนาสำคัญมากของชุมชนชนบทไทยมีศรัทธาในศาสนาเคร่งครัด	5. เป็นศูนย์รวมของศาสนาและความเชื่อ แต่ระดับความศรัทธาในศาสนาไม่สูง
6. มีความสัมพันธ์แบบส่วนตัวและกันเองเป็นไปตามประเพณี	6. มีความสัมพันธ์แบบทางการยึดถือประโยชน์เป็นเกณฑ์
7. มีการเปลี่ยนแปลงช้าและมีปัญหาสังคมน้อย	7. มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและมีปัญหาสังคมมาก

เนื่องจากสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลง สังคมชนบทเดิมกับสังคมชนบทปัจจุบันจึงมีความแตกต่างที่ควรสังเกต ดังนี้

ชุมชนชนบทปัจจุบัน	ชุมชนชนบทเดิม
1. มีความโดดเด่นยวดยลลง มีความสัมพันธ์กับชาวเมืองมากขึ้น	1. ตั้งอยู่อย่างโดดเดี่ยว
2. ทำการเกษตรเพื่อการค้า	2. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
3. มีการใช้เครื่องทุ่นแรงเพื่อการเกษตร	3. มีการใช้แรงงานเพื่อการเกษตร
4. เศรษฐกิจเป็นแบบการค้ามากขึ้น	4. เศรษฐกิจเพื่อการบริโภค

2. ขาดพันธุ์ต่าง ๆ ในสังคมไทย นอกจากสังคมไทยจะประกอบไปด้วยชนเชื้อชาติไทย ซึ่งเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ของสังคมแล้ว ยังประกอบไปด้วยชนชาติพันธุ์อื่น ๆ ซึ่งดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยด้วยกัน เช่น ชาวไทยเชื้อชาติสายจีน และเชื้อชาติต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วไป นอกจากนี้ยังประกอบไปด้วยชนกลุ่มน้อย ชาวไทยที่นับถือศาสนา อิสลามและคริสต์ในภาคใต้ เป็นต้น กลุ่มสังคมที่กล่าวมานี้ แม้ว่าจะมีวัฒนธรรมย่อยในการดำเนินชีวิตในกลุ่มของตน แต่ก็ยึดถือวัฒนธรรมไทยเป็นวัฒนธรรมหลัก และร่วมสร้างความเจริญแก่สังคมไทยมาโดยตลอด

คำถามกรอบที่ 3

ครอบครัวไทยในอดีตมีลักษณะเป็นอย่างไร

ครอบครัวไทยในอดีตมีลักษณะเป็นครอบครัวขนาดใหญ่นิยมอยู่รวมกันหลาย ๆ คน

กรอบที่ 4

สถาบันสำคัญของสังคมไทย

1. สถาบันครอบครัว

สถาบันครอบครัว

1. ครอบครัวส่วนใหญ่มักมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว แต่ละครอบครัวจะประกอบด้วยสมาชิกที่สำคัญ ๆ คือ พ่อ แม่ และลูก ๆ หรืออาจมีญาติพี่น้องบางคนอาศัยอยู่ด้วย แต่ก็ยังมีลักษณะของครอบครัวขยายปรากฏอยู่บ้าง โดยเฉพาะในเขตชนบท ซึ่งมี ปู่ ย่า ตา ยาย อยู่ด้วย
2. นิยมยกย่องผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัว ครอบครัวไทยส่วนใหญ่มักจะยกย่องให้ผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัว ซึ่งเป็นลักษณะที่ปรากฏมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยมีการเปรียบเทียบผู้ชายที่เป็นสามีว่าเสมือนช้างเท้าหน้า ส่วนภรรยาเป็นเสมือนช้างเท้าหลัง
3. ให้ความสำคัญกับความอาวุโส ครอบครัวไทยส่วนใหญ่จะปลูกฝังให้สมาชิกของครอบครัวเคารพผู้อาวุโสกว่า เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา โดยเฉพาะในสังคมชนบทที่ผู้สูงอายุจะได้รับความเคารพ ยำเกรง และเป็นเสมือนที่ปรึกษาต่าง ๆ จากผู้ที่อ่อนอาวุโสกว่าเสมอ

ภาพครอบครัวขนาดใหญ่

ภาพครอบครัวขนาดเล็ก

คำถามกรอบที่ 4

เพราะเหตุใดสถาบันครอบครัวจึงให้ความสำคัญแก่ผู้อาวุโสกว่า

เพราะผู้อาวุโสจะได้รับความเคารพ ยำเกรง และเป็นเสมือนที่ปรึกษาต่าง ๆ จากผู้ที่อ่อนอาวุโสกว่าเสมอ

กรอบที่ 5
สถาบันสำคัญของสังคมไทย
2. สถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาของไทยมีลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยแบบที่เป็นทางการจะมีการจัดการศึกษาที่มีระบบและระเบียบแบบแผน เช่น โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย โดยสถาบันการศึกษาเหล่านี้จะทำหน้าที่ที่สำคัญ คือ ถ่ายทอดวัฒนธรรม ทักษะ ความชำนาญ ค่านิยม และความเชื่อ การฝึกทักษะการใช้ชีวิต ให้พร้อมสำหรับการทำงาน การดูแล การปกครอง ผู้เยาว์ และการส่งเสริมความสัมพันธ์ของกลุ่มสถานภาพ เช่น กลุ่มเพื่อน โดยปัจจุบันสถาบันการศึกษาของไทยมีลักษณะของการจัดการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน

โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาที่เด็ก ๆ ในชนบทไปเรียนหนังสือ บางโรงเรียนก็ขาดเครื่องมืออุปกรณ์การสอน ขาดครู ขาดอาคารเรียน ฯลฯ โดยเฉพาะโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร การคมนาคมไม่สะดวกทำให้เด็ก ๆ ชนบทได้รับการศึกษาไม่ทั่วถึง การศึกษาของเด็กชนบทต่ำ อีกอย่างหนึ่งเพราะพ่อแม่ของเด็กชนบทส่วนใหญ่ มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน ไม่สามารถที่จะส่งบุตรหลานได้ศึกษาต่อขั้นสูงการเงินเป็นอุปสรรคอย่างใหญ่หลวงในการศึกษาเล่าเรียนของเด็กชนบทไทย

นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา

นักศึกษาระดับอุดมศึกษา

คำถามกรอบที่ 5

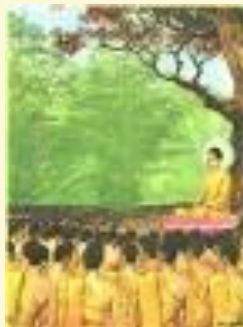
จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาคืออะไร

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาคือ เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน

กรอบที่ 6
สถาบันสำคัญของสังคมไทย
3. สถาบันศาสนา

สถาบันศาสนา

สถาบันศาสนาเป็นสถาบันที่เกี่ยวกับความเชื่อ พิธีกรรม และเป็นที่พึ่งทางจิตใจให้แก่มนุษย์ เป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะพระพุทธศาสนา เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา คนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา 96.4% นับถือศาสนา อิสลาม 3.7% ศาสนาคริสต์ 0.6% ศาสนาฮินดู 0.01% และไม่ทราบศาสนาใด 0.2% ร่วมทำบุญกันที่วัด รวมกลุ่มเพื่อพึ่งพิงเทศน์ ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เคารพ สักการะพระภิกษุเจ้าถิ่น เช่น “เจ้าอาวาส” และ “พระลูกวัด” พระซึ่งเป็นตัวแทนของวัด มีบทบาทเป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชนในท้องถิ่น พระจึงเป็นหลักแห่งความยึดเหนี่ยว พระมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นชุมชนบท เช่น การสร้างโรงเรียน สร้างบ่อน้ำสาธารณะ สร้างถนน เป็นต้น วัดเป็นสถาบันสำคัญของหมู่บ้าน เป็นศูนย์รวมของชาวชนบท

ประชากรไทยส่วนใหญ่นับถือพุทธ

คำถามกรอบที่ 6

สถาบันศาสนามีความสำคัญอย่างไร

สถาบันศาสนามีความสำคัญ คือ สถาบันศาสนาเป็นสถาบันที่เกี่ยวกับความเชื่อ พิธีกรรม และเป็นที่พึ่งทางจิตใจให้แก่มนุษย์

กรอบที่ 7

สถาบันสำคัญของสังคมไทย

4. สถาบันเศรษฐกิจ

สถาบันเศรษฐกิจ

สถาบันทางเศรษฐกิจ สังคมไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบเปิดตามหลักเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม คือ เป็นเศรษฐกิจที่ให้เสรีภาพแก่เอกชน โดยรัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซงในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน สามารถเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต และทรัพย์สินต่าง ๆ ที่หามาได้ มีเสรีภาพในการประกอบธุรกิจอย่างเสรี แต่จะต้องอยู่ภายในขอบเขตของกฎหมาย ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ใช้ระบบราคาและระบบตลาดเป็นกลไกหลักในการแข่งขันทางเศรษฐกิจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า หลักเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

ชาวชนบทไทยร้อยละ 80 เป็นเกษตรกร เกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น สินค้าออกที่ช่วยผดุงเศรษฐกิจของประเทศประมาณ ร้อยละ 90 เป็นผลผลิตทางเกษตรกรรม ได้แก่ ข้าว ยางพารา ข้าวโพด ไม้สัก ปอ มันสำปะหลัง

สถาบันเศรษฐกิจไทยแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ เช่น

1. ด้านเกษตรกรรม คนไทยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่
2. ด้านอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมของไทยส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร เช่น ผลไม้กระป๋อง อาหารแช่แข็ง
3. ด้านการบริการ ธุรกิจเกี่ยวกับการบริการของไทยในปัจจุบัน เช่น ธุรกิจท่องเที่ยว อาหารไทย สปา การนวดแผนโบราณ
4. ด้านหัตถกรรม ปัจจุบันสินค้าประเภทนี้ได้สร้างรายได้ให้แก่คนไทยและประเทศไทยเป็นจำนวนมากพอสมควร เนื่องจากเป็นที่ต้องการของชาวต่างประเทศ

ร่วมบ่อสร้างเป็นงานหัตถกรรม
ที่มีชื่อเสียงของไทยในจังหวัดเชียงใหม่

คำถามกรอบที่ 7

ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย มีลักษณะอย่างไร

ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เป็นแบบทุนนิยม ให้เอกชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและบริการ

กรอบที่ 8

สถาบันสำคัญของสังคมไทย

5. สถาบันพระมหากษัตริย์

สถาบันพระมหากษัตริย์

จากประวัติศาสตร์อันยาวนานของประเทศไทยได้จารึกให้เป็นที่ประจักษ์ว่า ประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์ปกครองประเทศมาตั้งแต่สมัยเริ่มแรกมีลักษณะเป็นแบบพ่อปกครองลูกการเรียกพระมหากษัตริย์จึงมีคำขึ้นต้นว่า “พ่อขุน” ตลอดระยะเวลาที่ประเทศไทยสามารถรวบรวมแว่นต่าง ๆ เข้ามาอยู่รวมกันเป็นประเทศได้นั้น ประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์ปกครองสืบต่อกันเรื่อยมา ในปัจจุบันนี้สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมน้ำใจของคนไทยทั้งชาติพระมหากษัตริย์องค์ปัจจุบัน คือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เปี่ยมไปด้วยทศพิธราชธรรม พระองค์ทรงปกครองพสกนิกรด้วยพระมหากรุณาธิคุณ ประดุจดั่งบิดาปกครองบุตร พระบารมีของพระองค์แผ่ไพศาล ปกป้องภัยอันตรายแก่ผองไทยทั้งชาติ พสกนิกรไทยทั่วหน้าต่างซาบซึ้งในพระราชกรณียกิจที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญแก่ประเทศชาติและแก่อาณาประชาราษฎร์ พระองค์จึงทรงเป็นเสมือนจตุรมวลพลังแห่งความสามัคคีของคนไทยทั้งชาติ นอกจากนี้บรรดาพสกนิกรชาวไทย ต่างก็ได้ตระหนักเป็นอย่างดีว่า สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเสมือนหลักชัยของประเทศ และจะเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ให้คงอยู่คู่ชาติไทยไปชั่วกาลนาน

ภาพราชกรณียกิจด้านการศึกษา

คำถามกรอบที่ 8

สถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญอย่างไรต่อสังคมไทย

ตอบคำถามกรอบที่ 8

สถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญคือ เป็นศูนย์รวมน้ำใจของคนไทยทั้งชาติ เป็น
แบบอย่างในการปฏิบัติตน สร้างความสามัคคีแก่ประชาชน

แบบทดสอบหลังเรียน
เรื่อง ลักษณะสังคมไทย

1. สังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมแบบใด
 - ก. เจ้าขุนมูลนาย
 - ข. กระจายอำนาจ
 - ค. ไม่มีการแบ่งชนชั้น
 - ง. พหุวัฒนธรรม
2. ข้อใด ไม่ใช่ ลักษณะสังคมไทย
 - ก. เป็นสังคมเกษตรกรรม
 - ข. เป็นสังคมเจ้าขุนมูลนาย
 - ค. เป็นสังคมเมือง
 - ง. เป็นสังคมพุทธศาสนา
3. ข้อใด ไม่ใช่ ลักษณะของสังคมไทยในปัจจุบัน
 - ก. สังคมเกษตรกรรม
 - ข. สังคมพหุวัฒนธรรม
 - ค. สังคมเจ้าขุนมูลนาย
 - ง. สังคมที่รวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง
4. ข้อใด ไม่ใช่ เหตุผลที่บอกว่า “สังคมไทยเป็นสังคมชนบท”
 - ก. ผู้ใช้แรงงานมีภูมิลำเนาจากชนบท
 - ข. ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพด้านเกษตรกรรม
 - ค. คนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมืองมีเป็นส่วนน้อย
 - ง. แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ใช้ในภาคเกษตรกรรม
5. ข้อใดเป็นตัวบ่งชี้ความเป็นสังคมไทยได้มากที่สุด
 - ก. ค่านิยม
 - ข. สัญชาติ
 - ค. ศาสนา
 - ง. เทิดทูนสถาบันกษัตริย์
6. สถาบันในข้อใดเป็นพื้นฐานเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยที่สำคัญที่สุด
 - ก. การเมืองการปกครอง
 - ข. ครอบครัว
 - ค. ศาสนา
 - ง. การศึกษา

7. ค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย คือค่านิยมใด
 - ก. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 - ข. ความนิยมไทย
 - ค. ความมัธยัสถ์
 - ง. ความเชื่อในเรื่องชะตากรรม
8. ในสภาพปัจจุบันของสังคมไทย ค่านิยมข้อใดที่ควรเร่งปลูกฝังให้กับเยาวชนมากที่สุด
 - ก. กตัญญูรู้คุณ
 - ข. รักสถาบัน
 - ค. รักพวกพ้อง
 - ง. รับผิดชอบ
9. ในสังคมเมืองของไทยในปัจจุบัน ครอบครัวส่วนใหญ่เป็นแบบใด
 - ก. ครอบครัวเดี่ยว
 - ข. ครอบครัวร่วม
 - ค. ครอบครัวขยาย
 - ง. ครอบครัวบุพการีเดี่ยว
10. ข้อใดเป็นเกณฑ์ที่กำหนดโครงสร้างการแบ่งชนชั้นในสังคมไทย
 - ก. ประเพณี
 - ข. เชื้อชาติ
 - ค. อาชีพ
 - ง. ศาสนา

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
เรื่อง ลักษณะสังคมไทย

1. ก
2. ค
3. ข
4. ก
5. ก
6. ค
7. ง
8. ง
9. ก
10. ค

เอกสารอ้างอิง

กรมล ทอธรรมาชาติ และคณะ.หน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.4-6.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ อจท.จำกัด,

ชัย ลาภเพิ่มทวี.หัวใจสังคม มัธยมปลาย.กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.2561.

ธวัช ทันโตภาส และคณะ.หน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.4-6.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช (วพ),

ปิง เจริญศิริวัฒน์.คลังข้อสอบสังคมศึกษา.กรุงเทพฯ : โรงเรียนกวดวิชาอาจารย์ปิง.2559.

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.). คู่มือครูหน้าทีพลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ม.4-6. สำนักพิมพ์บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)จำกัด,2559.

<https://docs.google.com>

<http://work-m4.blogspot.com>